

את המים על המזבח.

וכאשר נתנו כבר, בצלוחית, מועלין בהן, מפני שנתקדשו.

הילכך: המים שבכר של זהב, לא נהנין, משום שנתמלאו לצורך הקדש⁽⁴⁷⁶⁾, ולא מועלין, הואיל ועדיין לא נתקדשו לצורך גבוה.

עוד שנינו שם [מה א], שהיו זוקפין בחג הסוכות את הערבה סביב המזבח. המשנה דנה על דין מעילה באותה ערבה⁽⁴⁷⁷⁾ קודם שזקפוה, דאילו לאחר הזקיפה, כבר נעשית

נתקדשה דוקא?

ובהגהות הגרא"ז מלצר מתרץ, משום שהוא גנאי למלאות את המים בכלי חול.

רבי יוסי [במשנה הקודמת] יודה שלא מועלין, אף על פי שהיא גידולי הקדש, הואיל ואינה נמכרת ואינה ראויה לשום דבר.

אבל הקהלות יעקב [סימן ה] מבאר, שלפי שיטת הרמב"ן [הערה 453] הסובר שיש קנין חצר להקדש, ומכל מקום, אין מעילה במה שלא נתקדש קדושת פה, יבואר על נכון,

ותמה הטורי אבן [ראש השנה כח א] למה אינה נמכרת, ולמה אינה ראוי לשום דבר, הלא מצינו בחז"ל בכמה מקומות שהיו עושין צריפים וכלים מעצי ערבה? ועוד, הלא לצורך הלולב עצמו היא ראויה?

מפני שמים אלו, אף כשלא נתקדשו הם עצמם, ואף אם הכלי לא נתקדש בקדושת כלי שרת, מכל מקום, כיון שהכלי שייך להקדש, הריהו קונה את המים שהם הפקר בקנין חצר, והמים נהיים של הקדש,

והחפץ חיים בספרו ליקוטי הלכות, וכן האבן האזל [הלכות מעילה פרק ה הלכה ו], הבינו הדברים כפשוטם, מפני שאין בה שוה פרוטה.

ועתה אם הכלי יהיה קדוש בקדושת כלי שרת, יוקדשו המים, אף אם המים הם חולין, הואיל והמים הם של הפקר, ויפסלו בלינה. [על אף שלגבי דין מעילה לא תועיל קדושה זו הבאה מאיליה בלי קדושת פה],

ולא משמע כן מלשון הרמב"ם, מפני שהיה לו לומר בפשטות "מפני שאין בה שוה פרוטה". ומחדש הדבר אברהם [חלק א סימן לח אות ד], שמלשון הרמב"ם אפשר להסיק דין חדש. שכל דבר שאינו ראוי להקדש, אף על פי ששוה פרוטה אם ימכרנו, אלא שאין דרך למוכרו, אין בו מעילה. עיין שם שמבאר טעמו של דבר.

מה שאין כן, שם לגבי מנחה, שהשמן אינו הפקר, לא יוכל הכלי שרת לקדש כל זמן שהוא חולין, אם יש עיכוב וחוסר הסכמה של הבעלים.

זה לשון הרמב"ם בספרו יד החזקה [שם]: ערבה הגדילה בשדה הקדש לא נהנין ולא מועלין.

476. המיוחס לרש"י.

והשיג עליו הראב"ד: לא נאמר במשנה, אלא על אותה ערבה של אותו מקום למטה מירושלים [מוצא] שייחדה לשם מצוה. ועיין שם בכסף משנה.

477. כן פירשו התוס' ופירושו המיוחס לרש"י. אבל הרמב"ם מפרש, שמדובר בערבה הגדילה בשדה הקדש [ובכל ימות השנה, ולא דוקא בחג הסוכות]. וזה לשונו: וכשצומח ערבה בשדה הקדש, הואיל ואינה נמכרת ואינה ראויה לשום דבר לא נהנין ולא מועלין לדברי הכל.

והברכת הזבח ביאר כוונת הראב"ד בהשגתו: כיון שהרמב"ם [שם] פוסק כרבי יוסי שמועלין בגידולין, אם כן, למה לא ימעלו בערבה, וכי גרע משדה ונתמלאה עשבים

ומה שכתב "לדברי הכל", נראה כוונתו, שאף